

Screening op Post Partum Depressie (Post-Up studie) Academische Werkplaats Jeugd Twente

Wat is het?

Onderzoek naar de effectiviteit van screening op postpartum depressie (PPD) door de jeugdgezondheidszorg.

Aanleiding

Postpartum depressie is de officiële naam voor een depressie bij een moeder in de periode na de bevalling, eerder vaak postnatale depressie genoemd. Een depressie na de bevalling wordt regelmatig niet (of laat) herkend door hulpverleners en door moeders zelf. Op sommige consultatiebureaus in Nederland wordt daarom standaard gekeken naar klachten van een depressie. Op de consultatiebureaus in Twente gebeurt dit met een depressie-vragenlijst, de Edinburg Postnatal Depression Scale (EPDS).

Het onderzoek

Met de studie Post-Up heeft de Academische Werkplaats Jeugd Twente onderzocht of het afnemen van de EPDS tijdens het 1-, 3- en 6-maands consult daadwerkelijk helpt om een depressie na de bevalling eerder te herkennen. Het onderzoek vond plaats in de regio's Twente, Apeldoorn en Deventer. Twente vormde de interventieregio met screening, Deventer en Apeldoorn vormden samen de controleregio zonder screening. In alle regio's waren er 3 meetmomenten in het jaar na de bevalling. In totaal deden ruim 3.000 moeders mee.

Het onderzoek richtte zich op de volgende vragen:

- Hebben moeders door de screening minder depressieve klachten aan het einde van het eerste jaar na de bevalling?
- Wat is het effect van de screening op andere uitkomsten op moederniveau, zoals angst, ouderschap en gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven?
- Wat is het effect van de screening op de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind?
- Welke factoren dragen bij aan een goede toeleiding naar hulp en welke factoren niet?
- Is de screening kosteneffectief?

Resultaten

Met een systematische review is de bestaande literatuur over de effectiviteit van screening op PPD in een JGZ-setting geanalyseerd. Het beschikbare bewijs voor de effectiviteit was door het geringe aantal studies beperkt, maar wel veelbelovend. Screening resulteerde in een toename van opsporing, verwijzing en behandeling van moeders met PPD. Ook waren moeders in de regio's met screening later in het eerste jaar na de bevalling minder depressief. Een effect van screening op andere uitkomsten op moederniveau werd niet gevonden. Relevante uitkomsten op kindniveau waren in geen van de studies meegenomen.

Medio 2015 is de dataverzameling van het hoofdonderzoek van de Post-up studie afgerond; de deelname bedroeg bij de eerste meting circa 3100 moeders, na 9 en 12 maanden circa 2500 moeders. De data zijn geanalyseerd en de resultaten over het effect van screening op moeder- en kindniveau zijn ingediend voor publicatie in een peer-reviewed wetenschappelijk tijdschrift.

In 2 deelonderzoeken zijn de ervaringen van zowel professionals als moeders met de screening en het vervolgtraject onderzocht. Volgens de professionals zijn vooral kennis over PPD en sociale steun factoren die moeders kunnen helpen bij het zoeken van hulp. Daarnaast bleek uit de ervaringen van de professionals dat het follow-up proces ongestructureerd is; professionals zijn niet goed van elkaar op de hoogte en van multidisciplinaire samenwerking is beperkt sprake. Het is mogelijk dat moeders hierdoor ook een deel van de beschikbare zorg wordt onthouden, waaronder de zorg speciaal bedoeld voor moeder én kind. Dat deze zorg weinig wordt aangeboden bleek ook uit de ervaringen met het zorgtraject na screening van moeders met depressieve klachten. Bij een steekproef van alle deelnemende moeders in de interventieregio is navraag gedaan naar hun ervaringen met de uitvoering van de screening op het consultatiebureau. Deze waren op de meeste onderdelen positief. Moeders vonden dat er voldoende tijd en aandacht was voor het bespreken van de ingevulde EPDS vragenlijst. Ze gaven wel aan de lijst bij voorkeur thuis te willen invullen.

Toepassing en toekomst

Praktijk

Op basis van de opgedane ervaringen en uitkomsten van de hoofdstudie en deelonderzoeken wordt de werkwijze in Twente bijgesteld. De resultaten en ontwikkelde werkwijze komen dan ook beschikbaar voor landelijk gebruik.

Opleidingen

Het Trimbos-instituut ontwikkelt een e-learningprogramma voor verloskundigen en jeugdgezondheidszorgprofessionals om de signalering van depressieve klachten voor en na de bevalling te verbeteren. De onderzoekers werken hieraan mee.

Onderzoek

Er is een kosteneffectiviteitsmodel ontwikkeld voor screening op PPD in de JGZ. De uitwerking van het model is terug te vinden in de master thesis: Model development and scenario analysis for a cost effectiveness study on the screening for PPD in YHC. Momenteel wordt onderzocht of door input van de resultaten van het hoofdonderzoek kan worden berekend hoe het kostenplaatje voor screening op PPD in de JGZ eruit ziet.

Verder onderzoek naar de samenwerking tussen professionals in het verwijs- en behandeltraject is wenselijk. Welke structuur is nodig om moeders optimaal gebruik te kunnen laten maken van de diverse mogelijkheden in het zorgaanbod, en te komen tot een sluitende ketenzorg? Hoe kunnen moeders ondersteund worden in het vinden van de juiste zorg aansluitend bij hun persoonlijk behoeftes?

Beleid

Als blijkt dat de screening op PPD effectief is, worden in samenwerking met de betrokken ketenpartners de zorgpaden verder uitgewerkt ten behoeve van van verdere optimalisatie van het traject. Ook kan dan bepaald worden op welke wijze de werkwijze van screening op PPD optimaal verspreid kan worden.

Projectgegevens

Titel Post-Up onderzoek: Screening op postpartum depressie door de Jeugdgezondheidszorg
Uitvoering door Academische Werkplaats Jeugd Twente

Contactgegevens

Angarath van der Zee – van den Berg
a.i.vandenberg@utwente.nl
06 41 55 90 15

augustus 2017

Producten en publicaties

- www.awjtwente.nl
- Het project heeft een eigen website: www.post-up.info
- [Artikel in Pediatrics](#)